

IND I FILMEN

Antologien 'Ind i filmen' kaldes i omslagets klaptekst for 'et *must* for enhver *movie buff*'. Det må tages med et gran salt, for antologibidragene, der for størstedelens vedkommende er optryk af artikler der har været offentliggjort i Kultur & Klasse i de sidste 10 år er ikke af det stof som den gennemsnitlige *movie buff* svælger i, men først og fremmest akademisk orienterede analyser af en række film ofte suppleret med gode refleksioner over genrer mm. Det gør absolut ikke antologien ringere, men den havde været bedre tjent med ikke at blive solgt under noget der ligner falsk varebetegnelse.

Rigtigere er det at opfatte den, som redaktøren Eva Jørholt gør det i sin fortræffelige indledning, som en slags fortsættelse af af 'Filmanalyser - Historien i filmen'. Men forskellen er også krystalklar. For hvor Røde Hane-udgivelsen fra 74 valgt at analysere en række film og grupper af film fra filmhistoriens forskellige epoker, forskellige lande og genrer, for dermed at demonstrere spændvidden i den socialhistorisk orienterede tematiske analyse, der dengang blev opfattet som et slags universalværktøj der i princippet kunne bruges overalt og overfor alt, dér er udgangspunktet i den nye antologi, at den filmvidenskabelige forskning har raffineret sine værktøjer, så der i dag er en hel række af analytiske tilgange til rådighed. Og det er klart en gevinst der gør det muligt at komme tættere på den enkelte films specifikke udtryk og specificere analysens perspektiv, der således ikke per definition skal ende med at give den ultimative og endelige tolkning af filmen - typisk som det fordrejede udtryk af sociale og samfundsmæssige forhold. I stedet kan analysen indgå i en diskussion med andre teoretiske og tolkningsmæssige positioner: i auteur-traditionen forholde filmen til andre værker af den pågældende instruktør; reflektere over den genre den indgår i, eller f.eks. inddrage perceptionen og det kognitive aspekt. Mere ambitiøst måske, men også mere ydmygt: En analyse indgår i et spil af analyser og refleksioner, er ikke det endelige og udtømmende udsagn.

I indledningen giver Eva Jørholt en velgørende klart skrevet, befriende uimponeret og særdeles kompetent indføring i den sidste snes års filmforskning, de forskellige skoler og traditioner. Fra auteur-begrebet over strukturalismen og ideologikritikken redegøres der for teoridannelserne, der føres videre gennem psyko-semiotikken og frem til David Bordwell, der er den teoretiker der i dag tages afsæt i og som filmteorien må forholde sig til. Og fremstillingen ender i en kortfattet gennemgang af den første danske doktordisputats om film: Torben Kragh Grodals vanskeligt tilgængelige 'Cognition, Emotion and Visual Fiction', der både fortsætter Bordwells tanker og udbygger dem. Hvor Bordwell reflekterer over hvordan det går til at vi forstår en film, går Grodal videre til også at inddrage de følelsesmæssige reaktioner på det vi oplever og tolker. De reaktioner, mener Grodal, er ikke tilfældige, men styret af filmfortællingen, af hvordan personer præsenteres og farves.

Eva Jørholts indledning efterfølges af Peter Larsens som sædvanligt velskrevne og både tænksomme og tankevækkende refleksioner over hvad og hvordan vi husker f.eks. film, hvordan en film oplages i det indre filmmuseums raritetskabinet, hvordan en film ikke nødvendigvis huskes som en historie, men som en oplevelse og i enkelte billeder, som en stadig kortere gennemskrevet parafrase og som erindringsbilleder. Men pointen er, at hvad der huskes ikke er et tilfældigt billede, men er noget der produceres af filmen og tilskueren i fællesskab, er et produkt af filmens konkrete indholdsarbejde og vægtning og hvad man kunne kalde tilskuerens beredthed. Et koncentrat der for den givne tilskuer i den givne situation rummer en del af filmens essens.

Bidragene spænder i øvrigt vidt: Grodal analyserer *Bringing up Baby* (Hawks, 38) og giver en tankevækkende og fint reflekteret indføring i screw ball komediens mekanismer, bl.a. i relation til den tidligere stumfilmfarces og med inddragelse af Freuds overvejelser over vitsens funktion. Carsten Thau analyserer

med stor historisk og kunstnerisk referenceramme Greenaways *Tegners kontrakt* - den vist første danske analyse af en instruktør, der siden er blevet tolket særdeles udførligt. Anne Jerslev bidrager med en analyse af *Blue Velvet* (Lynch, 87) - fra før forfatterens bog om Lynch og med en perspektivrig analyse af Cukors *Gaslight* (44) der sættes i spil i forhold til nogle af de teorier som kvindelige teoretikere har udkastet om køn og synsvinkler i film, mens Ove Christensen og Claus K. Kristiansens bidrag om *Twin Peaks* mest bliver til en futl filosofien over anagrammer og navnesymbolik. Man undrer sig over hvor TV-serien er blevet af i dette studentikose spilfægteri. Samme forfattere har langt mere held med deres indsigtfulde analyse af Triers *Riget*.

Natbordslæsning er antologien ikke, men for Kosmoramas opvakte læser er den god at få forstand af, god at diskutere med og lade sig inspirere af.

Dan Nissen

Ind i filmen. Eva Jørholt (red.). Forlaget Medusa, 1995. 311 sider. 278 kr.

GLEM
IKKE
AT FORNY
ABONNEMENT
PÅ
KOSMORAMA
OG
FILMMUSEET

KOSMORAMA: 170,-
'KOMBIKORT': 240,-

BEMÆRK: UÆNDREDE PRISER